

การรับรู้และการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
หลักสูตร 4 ปี ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษา
Preservice Teachers' Perception of Professional Competency During
Field Experiences

Received : 2023-02-27

Revised : 2023-05-02

Accepted : 2023-09-26

ผู้วิจัย ญัฐวิจิตา เลิศพงษ์ศรีจักร¹
ปัทมาภรณ์ พิมพ์ทอง²

Nutwichida Lertpongjukorn
Pattamaporn Pimthong
fedupppi@ku.ac.th

วีณา ยาไทย³

Weena Yathai

ธีรภพ ชาดวง⁴

Teerapob Chaduang

มนตรี แจ่มมงคล⁵

Montree Jangmongkol

คันธารัตน์ ยอดพิชัย⁶

Kuntarut Yodpichai

มณฑิชา อุไรพงษ์⁷

Monthicha Uraipong

นฤมล ศราธพันธุ์⁸

Narumon Saratapun

อุทุมพร อินทจักร⁹

Autumporn Inthajak

¹ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Dr. Program in Digital Technology for Education Faculty of Education Kasetsart University

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Associate Professor Dr. Program in Science Education Faculty of Education Kasetsart University

³ อาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
Teacher at Kasetsart University Laboratory School Center for Educational Research and Development

⁴ อาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
Teacher at Kasetsart University Laboratory School Center for Educational Research and Development

⁵ อาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
Teacher at Kasetsart University Laboratory School Center for Educational Research and Development

⁶ อาจารย์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Instructor Program in Home Economics Education Faculty of Education Kasetsart University

⁷ อาจารย์ สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Instructor Program in Physical Education Faculty of Education Kasetsart University

⁸ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาคหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Assistant Professor Dr. Program in Home Economics Education Faculty of Education Kasetsart University

⁹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Assistant Professor Dr. Program in Vocational Education for Human Resource Development Faculty of Education Kasetsart University

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี กลุ่มที่ศึกษา ได้แก่ นิสิตครูในสถาบันผลิตครูแห่งหนึ่ง จำนวน 168 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 112 คน และอาจารย์นิเทศก์จำนวน 46 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจการรับรู้สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิต และแบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูโดยครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์หลังจากสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแฟ้มสะสมผลงานของนิสิต

ผลการวิจัยพบว่านิสิต ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ส่วนมากมีความเห็นตรงกันว่านิสิตมีสมรรถนะด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อผู้รับบริการ ต่อผู้ร่วมวิชาชีพ ต่อสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนิสิตมีการรับรู้สมรรถนะทางวิชาชีพครูของตนเองระดับมากที่สุด ในด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล (ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.64) ส่วนครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นว่าการนิสิตส่วนมากมีสมรรถนะทางวิชาชีพครูมากที่สุด ในด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อผู้รับบริการ ต่อผู้ร่วมวิชาชีพ ต่อสังคม (ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.56) ในด้านของปัญหาพบว่าการนิสิตส่วนมากมีปัญหาด้านการจัดการชั้นเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาเฉพาะและความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพพบว่าเกี่ยวกับช่วงเวลาในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและการประสานงานและวางแผนร่วมกันระหว่างสถาบันผลิตครูและสถานศึกษา ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนี้สำหรับสถาบันผลิตครูคือควรมีเกณฑ์การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริบทของนิสิต ผู้สอน และสถานศึกษา และใช้เวลาในการศึกษาสมรรถนะของนิสิตครูให้ยาวขึ้นเนื่องจากการพัฒนาสมรรถนะเป็นสิ่งต้องใช้เวลา

คำสำคัญ สมรรถนะทางวิชาชีพครู นิสิตครู การเตรียมครู

Abstract

This survey research aimed to study the perceptions of teacher professional competencies of 4-year preservice teachers in an internship. The participants comprised 168 preservice teachers in a teacher education institute, 112 school advisors, and 46 university advisors. Data were collected using a survey of preservice teachers' professional competencies perception and a teacher professional competency for school and university advisors. The data were collected after the end of the internship. Semi-structured interviews and preservice teachers' portfolios were also collected.

The results showed a consensus that preservice teachers had competency in ethics toward themselves, their professions, service recipients and society at the highest level. Most preservice teachers indicated problems in classroom management, teaching in specific subject areas, and relationships with parents and communities. Some comments and suggestions showed about the period internship and the coordination and planning between teacher education institutions and schools.

Keywords Teacher Professional Competencies, Preservice Teacher, Teacher Preparation

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและแนวปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เช่น กำหนดให้นิสิตครูต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด คือ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2564) โดยสมรรถนะทางวิชาชีพครูเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะ ความสามารถ ค่านิยม คุณลักษณะที่จะทำให้การปฏิบัติงานครูให้ดีขึ้น (มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2563; สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562)

ด้วยเหตุนี้สถาบันผลิตครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตลอดจนระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนิสิต ซึ่งพบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู เช่น การส่งเสริมให้นิสิตครูมีความเข้าใจและปฏิบัติงานในบทบาทของครูได้ (Kartal, 2020, pp. 5-8; Lee & Schallert, 2016, pp. 76-80) การพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพและความสามารถในการเชื่อมโยงทฤษฎีด้านการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติการสอนผ่านการสอนจุลภาค ซึ่งจำเป็นต้องใช้การฝึกฝนสมรรถนะและการปฏิบัติต่าง ๆ ผ่านการมีส่วนร่วมในการฝึกประสบการณ์การพัฒนาวิชาชีพครูที่มีความเจาะจง (Peralta & Burns, 2012, pp. 131-139) ซึ่งเป็นการพยายามในการส่งเสริม ให้นิสิตนำความรู้จากการเรียนรู้ทฤษฎีในสถาบันผลิตครูไปสู่การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (Kloser et al., 2019, pp. 121-124) แต่การที่นิสิตครูจะมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ได้นั้น จำเป็นต้องมีทั้งองค์ความรู้ในเนื้อหาวิชาการสอน และมีทักษะจำเป็นต่าง ๆ ไม่เพียงด้านการจัดการเรียนรู้ แต่หมายรวมถึงด้านอื่น ๆ เช่น สมรรถนะในการแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมชุมชน (MacPhail et al., 2013, pp. 108-110; Sevimli-Celik & Johnson, 2016, pp. 280-283) ตลอดจนการทำงาน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง (Foote et al., 2013; Kroeger & Lash, 2011, pp. 272-275)

เห็นได้ว่าสมรรถนะทางวิชาชีพครูไม่ได้มีเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ แต่มีทั้งในด้านของบทบาทหน้าที่ครู การปฏิบัติตนในชุมชนทางวิชาชีพ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน จึงนับเป็นความท้าทายในการออกแบบโปรแกรมการพัฒนานิสิตครู และเตรียมความพร้อมอาจารย์ให้มีความเข้าใจและมีความสามารถในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการรับรู้สมรรถนะทางวิชาชีพของนิสิตครู ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนานิสิตครู ตลอดจนการพัฒนาครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ที่มีความสามารถในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการรับรู้และการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพหลักสูตร 4 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาการรับรู้และการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิต โดยนิสิต ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของครูสภา ประกอบด้วย สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และสมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. นิสิตครูหัส 62 ในสถาบันผลิตครูแห่งหนึ่งในสังกัดกระทรวง อว. ระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 6 วิชาเอก ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน ในภาคต้น ปีการศึกษา 2565 จำนวน 168 คน

2. ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ที่ดูแลนิสิตครู แบ่งเป็นครูพี่เลี้ยง จำนวน 112 คน และอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 46 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ได้แก่

1. แบบสำรวจการรับรู้สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิต และแบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูโดย ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับและคำถามปลายเปิด มีคำถาม 3 ส่วนปรับจาก สมรรถนะทางวิชาชีพครูของครูสภา ได้แก่ ส่วนที่ 1 สมรรถนะหลักด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 สมรรถนะหลักด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และส่วนที่ 3 สมรรถนะหลักด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพ ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านครุศึกษา จำนวน 2 ท่าน และอดีตอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 1 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ไม่ควรมีข้อคำถามจำนวนมากและควรสรุปสมรรถนะทางวิชาชีพครูของครูสภาเป็นประเด็นสั้น ๆ ในแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำดังกล่าวและสรุปเป็นข้อคำถามเหลือเพียง 16 สมรรถนะย่อย ในส่วนของมาตรประมาณค่า 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับนิสิต ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้คำถามหลักตามแบบสำรวจในข้อที่ 1

3. แบบบันทึกการวิเคราะห์แฟ้มสะสมผลงานของนิสิต และผลการประเมินตามรายการประเมิน สมรรถนะทางวิชาชีพครูโดยครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ มีลักษณะเป็นแบบบันทึกปลายเปิดทำการบันทึกโดย ผู้วิจัย

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจออนไลน์ และทำการวิเคราะห์แฟ้มสะสมผลงานของ นิสิตและผลการประเมินตามรายการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของครูสภาโดยครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ จากนั้นจึงเลือกนิสิต ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ที่มีคำตอบที่น่าสนใจทำการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถามในส่วนที่เป็นมาตรประมาณค่า ผู้วิจัยใช้การคำนวณความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย สำหรับการวิเคราะห์ ข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญ ผู้วิจัยอ่านเนื้อหาเหล่านั้นอย่างละเอียด จากนั้นกำหนดประเด็นหลัก โดยใช้ การวิเคราะห์แก่นสาระ (Joffe, 2012)

สรุปผลการวิจัย

1. การรับรู้ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิต และการประเมินระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครู ของนิสิตโดยครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์

ผลการสำรวจจากแบบสำรวจการรับรู้สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิตในส่วนที่เป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ พบว่า นิสิตมีการรับรู้สมรรถนะทางวิชาชีพครูของตนเองระดับมากที่สุด ในด้านการยอมรับความแตกต่าง

ระหว่างบุคคล (ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.64) และด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อผู้รับบริการ ต่อผู้ร่วมวิชาชีพ ต่อสังคม (ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.57) ในขณะที่นิสิตส่วนมากรับรู้ว่าตนเองมีสมรรถนะปานกลาง ในด้านทักษะการวิจัย (ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.16) และความร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา ผู้เรียน (ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.42)

สำหรับผลจากแบบสอบถามครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ เกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิตใน ความดูแล พบว่า ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นว่านิสิตส่วนมากมีสมรรถนะทางวิชาชีพครูมากที่สุด ในด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อผู้รับบริการ ต่อผู้ร่วมวิชาชีพ ต่อสังคม (ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.56) ในขณะที่มีความคิดเห็นว่านิสิตส่วนมากมีสมรรถนะทางวิชาชีพครูปานกลาง ในด้านทักษะการวิจัย (ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.31) และด้านจัดกิจกรรมที่นำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาบูรณาการ (ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.46) สรุปผลการสำรวจการรับรู้และการประเมินระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิต แสดงดังตารางที่ 1

ตาราง 1 สรุปผลการสำรวจการรับรู้และการประเมินระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิต

สมรรถนะหลัก	สมรรถนะย่อย	ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้และการประเมินระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิตระดับมากที่สุด	
		การรับรู้ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิต	การประเมินระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิตโดยครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	-	-	-
2. ด้านความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครองและชุมชน	-	-	-
3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณวิชาชีพ	ด้านการยอมรับ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ด้านจรรยาบรรณต่อ ตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อผู้รับบริการ ต่อผู้ ร่วมวิชาชีพ ต่อ สังคม	4.46	4.56

เมื่อพิจารณาการรับรู้ของนิสิตและการประเมินของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ พบว่ามีความเห็นตรงกันว่านิสิตมีสมรรถนะด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อผู้รับบริการ ต่อผู้ร่วมวิชาชีพ ต่อสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีสมรรถนะในด้านทักษะการวิจัยและการจัดกิจกรรมที่นำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาบูรณาการในระดับต่ำที่สุด

ประเด็นที่เป็นที่น่าสังเกต คือ การรับรู้ของนิสิตสอดคล้องกับการประเมินของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ในสมรรถนะย่อยด้านการจัดกิจกรรมหรือบทเรียนที่พัฒนาให้ผู้เรียนมีปัญญารู้คิดและเป็นนักตร โดยเมื่อผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นิสิต ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์เพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าว พบคำตอบในแนวทาง

เดียวกัน นั่นคือนิสิตบางส่วนมีความรู้ในเนื้อหาวิชา แต่อาจยังไม่มีประสบการณ์เพียงพอต่อการออกแบบกิจกรรม และนิสิตบางส่วนระบุว่าไม่แน่ใจว่า การให้ผู้เรียนมีปัญญารู้คิดและเป็นนวัตกรรมคืออะไร

“เขา [นิสิต] มี concept ที่ดีนะค่ะ แต่อาจยังขาดประสบการณ์ในการสอน ยังไม่รู้ว่า จะสอนเด็กยังไง ต้องให้รู้จักนักเรียนมาก ๆ ต้องให้ดูหลักสูตรโรงเรียนด้วยค่ะ” (ครูพี่เลี้ยง-การสัมภาษณ์)

“นิสิตจำเป็นต้องมีความเข้าใจก่อนว่าจุดหมายในการสอนคืออะไร ไม่ใช่แค่สอนเนื้อหา แต่ต้องพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นให้นักเรียนด้วย ซึ่งน่าจะยังไม่ชัดเจน.....นิสิตบางคนยังเลือกวิธีสอนไม่เหมาะกับนักเรียนและเรื่องที่สอนด้วย เลยสอนแบบเดิม ๆ” (อาจารย์นิเทศก์-การสัมภาษณ์)

“ข้อนี้ หนูตอบว่า ปานกลางค่ะ หนูไม่แน่ใจว่าปัญญารู้คิดและนวัตกรรมต้องเป็นยังไงค่ะ หนูพยายามดูตัวอย่างกิจกรรมเยอะ ๆ ค่ะ ว่าคนอื่นสอนยังไง” (นิสิต-การสัมภาษณ์)

2. การรับรู้ของนิสิตเกี่ยวกับปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และแนวทางการแก้ปัญหา

แบบสอบถามในส่วนนี้มีคำถามว่า “นิสิตมีปัญหาใดบ้างในการฝึกสอน เช่น การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน การปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณครู” และ “นิสิตแก้ปัญหาได้หรือไม่ ทำอย่างไร” พบว่า มีนิสิตที่ตอบคำถามในประเด็นดังกล่าวจำนวน 168 คน โดยมีนิสิต 47 คน ระบุว่าสามารถแก้ปัญหา ส่วนนิสิตจำนวน 121 คนระบุถึงปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา โดยนิสิตส่วนมาก (14 คน) ระบุปัญหาเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนและการจัดการเวลา เช่น PST8 ระบุว่ามีปัญหาในการจัดการชั้นเรียน เนื่องจากสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งนิสิตไม่มีประสบการณ์สอนจึงมีปัญหาในการวิเคราะห์ผู้เรียนและจัดกิจกรรม

“...เนื่องจากดิฉันได้สอนประจำชั้นอยู่ระดับชั้น ป.1 และยังไม่ได้มีประสบการณ์ในการสอนมากเท่าไร ไม่รู้ต้องสอนลึกแค่ไหน ทำให้บางครั้งการจัดการเรียนการสอนนั้นค่อนข้างยากในเรื่องของการควบคุมชั้นเรียน คือเมื่อผ่านไป 15 – 20 นาที นักเรียนบางคนจะเริ่มไม่สนใจครู...” (PST8-แบบสอบถามนิสิต)

ผลจากแบบสอบถามนี้สอดคล้องกับข้อมูลจากแฟ้มสะสมงานของนิสิตส่วนมาก เช่น

อยากพัฒนาในเรื่องของการควบคุมชั้นเรียน เนื่องจากสัปดาห์ที่หกนี้โรงเรียนได้เปิดเทอม เป็นอาทิตย์ที่สามแล้ว ดิฉันรู้สึกว่าการสอนยังมีบางช่วงที่ดิฉันไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ นักเรียนไม่ให้ความสนใจ สาเหตุอาจจะมาจากมีประสบการณ์ในการสอนไม่เยอะพอหรือน้ำเสียงวิธีการพูดยังไม่สามารถคุมนักเรียนได้ ซึ่งตรงนี้ดิฉันอยากจะลองนำเอาเรื่องของการเสริมแรงของสกินเนอร์และไปฝึกเรื่องของการใช้น้ำเสียงเพื่อมาช่วยในการแก้ปัญหา

ภาพที่ 1 แฟ้มสะสมงานนิสิต PST18 สัปดาห์ที่ 6

จากปัญหานี้พบว่ามึนักเรียนจำนวน 22 คนได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการชั้นเรียน และการจัดการเวลาว่า ตนเองพยายามแบ่งเวลาในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม หรือปรับรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา

ประเด็นต่อมาที่นิสิตระบุถึงคือเกี่ยวกับการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะ โดยพบว่ามึจำนวน 8 คน ระบุว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรม เทคนิคการสอน การอธิบายเนื้อหา เช่น

“...เนื้อหาที่จะต้องสอนเป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนทำความเข้าใจได้ยาก รวมถึงผู้สอนเองก็ไม่สามารถนำสื่อมาใช้ได้หลากหลายมากนัก เนื่องจากข้อจำกัดของเนื้อหา ส่งผลให้การเรียนการสอนอาจจะไม่สนุกสนานเท่าที่ควร...” (PST44-แบบสอบถามนิสิต)

ซึ่งในแฟ้มสะสมงานของนิสิตส่วนมากได้แสดงถึงปัญหานี้เช่นกัน เช่น

ห้อง 4/5 จะมีสอนผิด เนื้อหาเรื่องจำนวนจริงที่เรายังไม่แน่นพอ ไม่มีสติกับการสอน ต้องถามคำถาม
ให้เด็กได้คิด อธิบายอย่างช้าๆ

ภาพที่ 2 แฟ้มสะสมงานนิสิต PST2 สัปดาห์ที่ 5

นิสิต 3 คน ได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการสอนในเนื้อหาวิชาเฉพาะ คือ ต้องพยายามหาเทคนิค วิธีสอนใหม่ ๆ

นอกจากปัญหาเกี่ยวกับการจัดการจัดการเรียนรู้แล้ว พบว่านิสิตจำนวนหนึ่ง (7 คน) ได้ระบุถึงปัญหาด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน โดยระบุว่าเนื่องจากมีเวลาน้อยทำให้ไม่สามารถดำเนินการในกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองหรือชุมชนได้ หรือพฤติกรรมการฝึกปฏิบัติของนิสิตกับพฤติณสถานศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมนี้ไม่สอดคล้องกัน โดยมีนิสิต 3 คนเสนอว่าทางสถาบันผลิตครูควรปรับช่วงเวลาให้เหมาะสม

จะเห็นได้ว่านิสิตส่วนมากระบุถึงปัญหาหลักๆ 3 ประเด็นได้แก่ การจัดการชั้นเรียน และการจัดการเวลาการสอนในเนื้อหาวิชาเฉพาะ และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

3. การประเมินความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ส่วนมากระบุว่า นิสิตมีผลการประเมินความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะอยู่ในระดับ 8 จาก 10 ระดับ และพบว่าจากคำถาม “ในรายวิชาที่นิสิตได้ออกฝึกปฏิบัติการวิชาชีพในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ครูพี่เลี้ยง/อาจารย์นิเทศก์ มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของนิสิตที่ตนดูแลอย่างไร และระบุวิธีการสอนหรือดูแลเพื่อให้นิสิตมีสมรรถนะดังกล่าว” มีครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ส่วนมาก (31 คน) ระบุว่า สมรรถนะของนิสิตที่โดดเด่นมากที่สุดคือ ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เช่น

“นิสิตมีความโดดเด่นในเรื่องการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอน โดยจัดทำสื่อจัดการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้...” (T41) โดยครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มีการแนะนำบริบทต่าง ๆ ให้นิสิตรับทราบ เช่น บริบทของนักเรียน บริบทของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับการประยุกต์เทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นิสิตมีอิสระในการคิดออกแบบจัดทำสื่อดิจิทัลในการสอนด้วยตนเอง คอยให้คำแนะนำและสนับสนุน

อย่างไรก็ตามมีอาจารย์นิเทศก์เพียง 1 คนที่ระบุว่า ให้คำแนะนำให้นิสิตประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาเฉพาะ เช่น

“การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอน พยายามแนะนำให้นิสิตสืบค้นและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาเฉพาะ” (T4-แบบสอบถาม)

นอกจากนี้ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ส่วนมาก (24 คน) ระบุว่า นิสิตมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีทักษะในการสื่อสาร การพูดให้นักเรียนเข้าใจได้ และมีความสามารถควบคุมชั้น โดยครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มีวิธีการสอนหรือดูแลนิสิตให้มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผน โดยมีการติดตาม ตรวจสอบ สะท้อนคิดหลังการสอน เปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งให้คำแนะนำต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ผู้เรียน เทคนิคในการจัดการชั้นเรียน การสื่อสารกับผู้เรียน การนำหลักวิธีสอนมาประยุกต์ใช้ และการคิดหากิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบทเรียน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิต ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ต่อรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตต่อรายวิชา พบว่ามีนิสิตจำนวน 14 คน ที่ระบุถึงระยะเวลาการฝึกการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนน้อยเกินไป เช่น

“อยากให้เพิ่มระยะเวลาในการฝึกสอน 3 [รายวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนในภาคต้น ชั้นปีที่ 4] มากขึ้น เนื่องจาก 6 สัปดาห์นั้นไม่เพียงพอที่นิสิตจะรู้ได้ว่าการจัดการเรียนการสอนของนิสิตมีผลมากน้อยเพียงใด.....” (PST 57-แบบสอบถาม)

สอดคล้องกับความเห็นของนิสิตบางส่วนจากแฟ้มสะสมงาน ดังนี้

ฝึกงานรอบนี้ แต่เมื่อได้ฝึกไปแล้วก็รู้สึกว่า การฝึกแค่ 6 สัปดาห์มันดูขาดช่วงและไม่ต่อเนื่องเลย เหมือนกลับว่าทุกอย่างกำลังจะเข้าที่ แต่ก็ต้องกลับ มหาลัยไปเรียนต่อ

ภาพที่ 3 แฟ้มสะสมงานนิสิต PST26 สัปดาห์ที่ 4

นอกจากนี้มีนิสิตจำนวน 12 คน แสดงความเห็นเห็นว่าทางสถาบันผลิตครูควรมีการประสานงานกับสถานศึกษาให้มากขึ้น เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในด้านบทบาทหน้าที่ของนิสิตที่พี่เลี้ยงควรทราบ เอกสารที่เกี่ยวข้องงานที่มอบหมายนิสิต และเกณฑ์การประเมิน เช่น

“อยากให้มีการพูดคุยกับอาจารย์พี่เลี้ยงและโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ ที่ชัดเจนมากขึ้น เพราะบางทีครูพี่เลี้ยงก็จะไม่รู้ และมีการถามนิสิต ซึ่งบางเรื่องก็เป็นเรื่องที่นิสิตไม่รู้ หรือไม่เกี่ยวข้อง และ ไม่สามารถให้คำตอบได้” (PST 61-แบบสอบถาม)

ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 4 คน เสนอแนะว่าทางสถาบันผลิตครูควรมีการประสานงานกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นิสิตได้รับความรู้และประสบการณ์ได้ครบถ้วน เช่น

“ควรประสานงานกับโรงเรียนล่วงหน้า และชี้แจงเกณฑ์ให้ชัดเจนเพื่อให้ นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์ครบถ้วนสมบูรณ์” (T87-แบบสอบถาม)

ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ที่น่าสนใจ จำนวน 12 คน เสนอแนะว่า นิสิตควรได้รับการพัฒนาเรื่องการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะ การออกแบบสื่อการสอน วิธีการสอนให้ทันสมัยและหลากหลาย การวัดและการประเมินผล เช่น

“เตรียมเรื่องการสอนและความเชี่ยวชาญการสอน PCK ให้มากขึ้น” (T106-แบบสอบถาม)

“นิสิตยังมีความรู้บางส่วนไม่เพียงพอ ขาดความมั่นใจในการสอน เมื่อเทียบกับนิสิต 5 ปี” (T115-แบบสอบถาม)

ซึ่งสอดคล้องกับแบบประเมินการนิเทศการสอนของนิสิตโดยอาจารย์นิเทศก์

3. คุณครูศึกษาเพื่อนในสี ตามจุดสังเกตข้อควรระวังที่แจ้งมา
ในภาคเรียน เช่น คำศัพท์ที่ใช้ (ศูนย์) นิยาม ตัวอย่างที่เร้า ที่มาขอ
คำตอบ

ภาพที่ 4 แบบประเมินการนิเทศการสอนครั้งที่ 2 T12

นอกจากนั้นครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์จำนวน 7 คน เสนอแนะว่านิสิตควรมีการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการมีจิตสาธารณะในองค์กร เช่น

“การทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีจิตสาธารณะในองค์กร” (T112)

ในด้านเกณฑ์ในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิต พบว่าครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 4 คน เสนอแนะว่าควรออกแบบเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับการประเมินในช่วงสั้น และสมรรถนะที่มีปัญหาในการประเมินมากที่สุดคือความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนซึ่งทำได้ยากในเวลาสั้น ๆ ดังตัวอย่างคำตอบของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้

“หัวข้อการเข้าถึงผู้ปกครอง บริบทของชุมชน วัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา แต่นิสิตมีเวลาน้อยเพียง 6 สัปดาห์ ทำให้นิสิตยังไม่สามารถเข้าถึงหลักการทั้ง 3 [สมรรถนะทางวิชาชีพครู] ได้อย่างเพียงพอ” (T48)

จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิต ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์พบว่า มีความสอดคล้องกัน ในประเด็นเกี่ยวกับช่วงเวลาในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนว่าควรจะต้องมีระยะเวลาที่เหมาะสม และทางสถาบันผลิตครูและสถานศึกษาควรมีการประสานงานและวางแผนร่วมกันให้ดีขึ้น

อภิปรายผล

1. การรับรู้ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิต และการประเมินระดับสมรรถนะของนิสิตโดยครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์

จากผลการสำรวจพบว่าทั้งนิสิต ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นตรงกันว่า นิสิตมีสมรรถนะในด้านทักษะการวิจัย และการจัดกิจกรรมที่นำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาบูรณาการในระดับต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสภาได้กำหนดสมรรถนะทางวิชาชีพครูในสมรรถนะย่อยด้านการวิจัย ที่ตามเกณฑ์การประเมินนั้นนิสิตจะต้องสามารถลงมือทำวิจัยได้สอดคล้องกับปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งเป็นการยากที่นิสิตจะสามารถทำได้ในเวลาอันสั้น และสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนเป็นสมรรถนะที่ต้องใช้เวลานานในการส่งเสริมเช่นกัน ประกอบกับเป็นสมรรถนะใหม่จึงทำให้อาจมีปัญหาลำบากในการส่งเสริมและประเมิน

จากการสำรวจพบว่าไม่มีการระบุถึงสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุดเลย ตลอดจนพบว่าครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่านิสิตบางส่วนมีความรู้ในเนื้อหาวิชา แต่อาจยังไม่มีประสบการณ์เพียงพอต่อการออกแบบกิจกรรม ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหา และยุทธวิธีในการสอนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะที่สถาบันผลิตครูควรส่งเสริมให้แก่นิสิต (Magnusson, Krajcik & Borko, 1999, pp. 96-99) จึงเป็นความจำเป็น ที่สถาบันผลิตครูจะต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้นิสิตมีความสามารถในการเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ในสถาบันผลิตครูไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ครูในสถานศึกษา (Kroeger & Lash, 2011; Matthew Reynolds et al., 2021; Peralta & Burns, 2012)

2. การรับรู้ของนิสิตเกี่ยวกับปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และแนวทางการแก้ปัญหา

จากผลการสำรวจพบว่าปัญหาที่นิสิตพบ สอดคล้องกับองค์ประกอบของการสอนในเนื้อหาวิชาเฉพาะที่ Magnusson, Krajcik & Borko (1999, p. 97) ได้ระบุไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อในการสอนหัวข้อเฉพาะเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับหัวข้อเฉพาะเนื้อหา และความรู้เกี่ยวกับยุทธวิธีในการสอน

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนนั้นเป็นสมรรถนะที่นิสิตครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ไม่คุ้นเคย และแสดงความกังวลที่สุดเนื่องจากต้องมีการเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายกลุ่ม ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และผู้แทนสถานศึกษา เพื่อจะให้นิสิตครูได้มองเห็นแนวทางใน

การร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้และการเชื่อมโยงบริบทในชีวิตประจำวันกับสิ่งที่เรียนในชั้นเรียน (Foote et al., 2013) นอกจากนั้นยังต้องใช้เวลาานกว่าที่นิสิตจะสามารถบรรลุแต่ละสมรรถนะได้

3. การประเมินความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ไม่มีครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์คนใดระบุถึงการสอนในเนื้อหาวิชาเฉพาะเลย แต่ระบุว่านิสิตมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้มากที่สุด โดยนิสิตควรใช้เทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือของครูเพื่อสนับสนุนการบรรยาย หรือใช้เพื่อให้นักเรียนสืบค้น ด้วยเหตุนี้ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ก็ควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน โดยควรเป็นการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการคิดและกำกับตนเองของนักเรียน (The Florida Center for Instructional Technology, 2021) ไม่เป็นเพียงแค่การใช้เทคโนโลยีในบริบททั่วไปหรือเพียงแค่การสืบค้น

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิต ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ต่อรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิต ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มี 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ช่วงเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การประสานงานและทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันผลิตครูและสถานศึกษา และความรู้ของนิสิต โดยประเด็นเรื่องช่วงเวลา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีความเห็นว่าเกณฑ์การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูที่มีจำนวน 3 สมรรถนะหลัก และ 20 สมรรถนะย่อยซึ่งต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจและฝึกฝนเป็นเวลานาน (มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2563)

ประเด็นที่ 2 จากผลการสำรวจในงานวิจัยนี้พบว่านิสิต ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์จำนวนหนึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะว่า สถาบันผลิตครูควรทำความเข้าใจและประสานงานร่วมกับสถานศึกษาให้ชัดเจนทั้งด้านวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์ เกณฑ์การประเมินซึ่งการประสานงานและการทำงานร่วมกันเป็นประเด็นสำคัญที่นิสิต ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์จำเป็นต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูในสถานศึกษาควรเป็นการร่วมมือเพื่อสร้างประโยชน์ร่วมกันระหว่างการพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนาด้านครูศึกษา (Cravens & Hunter, 2021, pp. 583-591; Wang et al., 2022, pp. 130-133)

ประเด็นที่ 3 คือความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตในเรื่องความรู้ในการสอนในเนื้อหาวิชาเฉพาะ การพัฒนาสื่อการสอน และวิธีการสอนให้ทันสมัยและหลากหลาย การวัดและการประเมิน ตลอดจนการทำงานร่วมกับผู้อื่นและจิตอาสา ซึ่งพบว่าประเด็นการพัฒนาเหล่านี้สอดคล้องกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา นอกจากนั้นประเด็นเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบของการสอนในเนื้อหาวิชาเฉพาะ (Pedagogical content knowledge: PCK) ซึ่งเป็นความสามารถที่ครูควรมีในการผนวกความรู้ในเนื้อหาเข้ากับวิธีสอนในบริบทและธรรมชาติที่เฉพาะของผู้เรียนโดยเป็นการรวมเอาความรู้และสมรรถนะทั้งด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมิน ตลอดจนจิตวิทยาและการวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทเฉพาะ (Bertram & Loughran, 2012, pp. 1043-1045; Shulman, 1986, pp. 7-8; 1987, p. 8)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ มีดังนี้

1. สถาบันผลิตครูสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบรายวิชาหรือโปรแกรมการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ตลอดจนไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ให้มีความสามารถในการจัดการเรียนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนิสิตครู
2. สถาบันผลิตครูควรออกแบบเกณฑ์การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริบทของนิสิต ผู้สอน และสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

1. การวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษาเฉพาะสถาบันผลิตครู 1 แห่ง การวิจัยในอนาคตจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น
2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนซึ่งใช้เวลาสั้น การวิจัยในอนาคตจึงควรใช้เวลาในการศึกษาที่มากขึ้นซึ่งควรครอบคลุมทั้งการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

บรรณานุกรม

- ประกาศคณะกรรมการการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2563, 7 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 109ง, หน้า 10-14.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). *กรอบสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซี-ทีซีเอฟ)*. กรุงเทพฯ: บริษัทออนป้า จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2564). *เอกสารประกอบการประชุมชี้แจง เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเครื่องมือการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564*. [ม.ป.ท.]
- Bertram, A., & Loughran, J. (2012). Science Teachers' Views on CoRes and PaP-eRs as a Framework for Articulating and Developing Pedagogical Content Knowledge. *Research in Science Education*, 42(6), 1027–1047.
- Cravens, X. C., & Hunter, S. B. (2021). Assessing the impact of collaborative inquiry on teacher performance and effectiveness. *School Effectiveness and School Improvement*, 32(4), 564–606.
- Foot, M. Q., Roth McDuffie, A., Turner, E. E., Aguirre, J. M., Bartell, T. G., & Drake, C. (2013). Orientations of prospective teachers toward students' family and community. *Teaching and Teacher Education*, 35(1), 126–136.
- Joffe, H. (2012). Thematic Analysis. In D. Harper & A. R. Thompson (Eds.), *Qualitative research methods in mental health and psychotherapy: a guide for students and practitioners* (pp. 209–223). West Sussex: John Wiley & Sons.

- Kartal, G. (2020). Collaborative metaphor and anticipatory reflection in preservice teacher education: Is drama the answer? *Teaching and Teacher Education*, 88, 1-11.
- Kloser, M., Wilsey, M., Madkins, T. C., & Windschitl, M. (2019). Connecting the dots: Secondary science teacher candidates' uptake of the core practice of facilitating sensemaking discussions from teacher education experiences. *Teaching and Teacher Education*, 80, 115-127.
- Kroeger, J., & Lash, M. (2011). Asking, listening, and learning: Toward a more thorough method of inquiry in home-school relations. *Teaching and Teacher Education*, 27(2), 268-277.
- Lee, S. A., & Schallert, D. L. (2016). Becoming a teacher: Coordinating past, present, and future selves with perspectival understandings about teaching. *Teaching and Teacher Education*, 56, 72-83.
- MacPhail, A., Tannehill, D., & Goc Karp, G. (2013). Preparing physical education preservice teachers to design instructional aligned lessons through constructivist pedagogical practices. *Teaching and Teacher Education*, 33, 100-112.
- Magnusson, S., Krajcik, J., & Borko, H. (1999). Nature, sources, and development of pedagogical content knowledge for science teaching. In J. Gess-Newsome & N. G. Lederman (Eds.), *Examining pedagogical content knowledge: The construct and its implication for science education* (pp. 95-132). Dordrecht: Kluwer Academic.
- Peralta, L., & Burns, K. (2012). First off the blocks: professional experience and learning for first-year preservice Physical and Health Education teachers. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40(2), 127-141.
- Reynolds, W.M. and Park, S. (2020). Examining the relationship between the Educative Teacher Performance Assessment and preservice teachers' pedagogical content knowledge. *Journal of Research in Science Teaching*, 58(5). 721-748.
- Sevimli-Celik, S., & Johnson, J. E. (2016). Teacher preparation for movement education: increasing pre-service teachers' competence for working with young children. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 44(3), 274-288.
- Shulman, L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4-14.
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57(1), 1-22.
- The Florida Center for Instructional Technology. (2021). *Technology Integration Matrix*. Retrieved January 1, 2023, from <https://fcit.usf.edu/matrix/matrix/>
- United Nations. (2015). *Sustainable development goals (SDGs)*. Retrieved January 1, 2023, from <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>
- Wang, L., Kimura, Y., & Yurita, M. (2022). One step further: advancing lesson study practice through collaborative inquiry school-university partnerships. *Asia Pacific Journal of Education*, 42(1), 124-137.